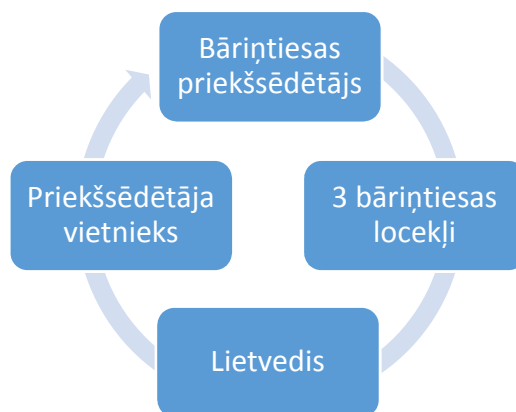

Saulkrastu novada bāriņtiesas 2017.gada darbības pārskats

Saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 5. panta 4. daļas prasībām, kas nosaka, ka „bāriņtiesa ne retāk kā reizi gadā sniedz pašvaldības domei pārskata ziņojumu par savu darbību. Pārskata ziņojums ir publicējams pašvaldības mājas lapā”.

Atbilstoši Bāriņtiesu likumā paredzētajiem darbības principiem, bāriņtiesa savā darbībā pamatojas uz Latvijas Republikas likumiem un Starptautiskajām tiesību normām un, risinot jautājumus savas kompetences ietvaros, vadās no bērna vai aizgādņībā esošas pilngadīgas personas tiesību un interešu prioritāra aizsardzības principa. Saskaņā ar normatīvajos aktos noteiktos bērnu un aizgādņībā esošo personu personisko un mantisko interešu aizsardzības jautājumus, bāriņtiesa pieņem lēmumus bērna un aizgādņībā esošas personas interesēs, pieprasa nepieciešamo informāciju aizbildnības, aizgādņības, adopcijas vai ar aizgādību saistīto jautājumu izlemšanai, veic pasākumus aizbildnības un aizgādņības uzraudzībā, iesniedz prasības pieteikumus tiesā bērna vai aizgādņībā esošas personas interesēs. Sadarbojas ar citām valsts un pašvaldības institūcijām, lai veiktu savus uzdevumus.

Saulkrastu novada bāriņtiesa (turpmāk tekstā – bāriņtiesa) ir Saulkrastu novada pašvaldības izveidota aizbildnības un aizgādņības iestāde. Bāriņtiesā strādā bāriņtiesas priekšsēdētāja Baiba Meldere, priekšsēdētājas vietniece Rīta Brīvkalne, bāriņtiesas locekļi Rota Ļihačeva, Stella Veismane un lietvede Ineta Zāte. Lai pilnveidotu savas zināšanas bāriņtiesas darbinieki apmeklējuši Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas seminārus un diskusijas, kā arī Latvijas pašvaldību mācību centra u.c. rīkotos seminārus bāriņtiesas kompetences jautājumos, kā arī piedalījušies dažādos semināros un konferencēs Bērnu tiesību aizsardzības un personu ar ierobežotu rīcībspēju jautājumos.

Bāriņtiesas locekļi piedalās bāriņtiesas sēdēs, pieņem lēmumus, veic ārpusģimenes aprūpē un aizgādņībā esošo personu dzīves apstākļu pārbaudes, sniedz atbalstu un konsultē aizbildņus, aizgādņus, audžuģimenes un adoptētājus, sniedz atbalstu personai, kuras aprūpē nodots bērns vecāku prombūtnes laikā, kā arī veic mantisko un personisko tiesību uzraudzību šajās ģimenēs. Saskaņā ar amatu aprakstu vai pēc bāriņtiesas priekšsēdētāja rīkojuma, izpilda citus pienākumus.

Saulkrastu novada bāriņtiesa ir Latvijas Bāriņtiesu asociācijas biedrs. Priekšsēdētāja Baiba Meldere ilgstoši /15 gadus/ darbojās kā asociācijas valdes priekšsēdētāja

Bāriņtiesa lietas izskata bāriņtiesas sēdēs un lēmumus pieņem koleģiāli, izņemot gadījumus, kad, konstatējot apdraudējumu bērnam, bērns atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos un ir jārīkojas nekavējoties, lai nodrošinātu bērnam drošus apstākļus.

Šajos gadījumos bāriņtiesas priekšsēdētājs vai bāriņtiesas loceklis pieņem vienpersonisku lēmumu par bērna nošķiršanu, aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, aizbildņa vai audžuģimenes atstādināšanu no pienākumu pildīšanas un bērnu nogādāšanu drošā vietā.

Bāriņtiesas darbības nodrošināšanai nosūtīti 222 dokumenti (2016. gadā 279) un to pielikumi, saņemti 240 (2016. gadā 274) ienākošie dokumenti (iesniegumi, informācijas, pieprasījumi).

Pārskata periodā bāriņtiesa pieņēmusi 32 lēmumus, tai skaitā 2 vienpersoniskus lēmumus. Bāriņtiesa pieņēmusi sekojošus lēmumus:

Par aizgādības tiesību pārtraukšanu, atjaunošanu	4
Par prasības sniegšanu tiesā par aizgādības tiesību atņemšanu	1
Par aizbildnības nodibināšanu un aizbildņa iecelšanu	1
Par personas atbilstību aizbildņa pienākumu pildīšanai	1
Par aizbildņa atbrīvošanu no aizbildņa pienākumu pildīšanas	4
Par viesģimenes statusa izbeigšanu	1
Par bērna ievietošanu sociālās aprūpes un rehabilitācijas iestādēs	1
Par personu atzīšanu par adoptētājiem	2
Par aizgādņa tiesību pienākumu apjoma grozīšanu	6
Par ciemošanos pie tuviem ģimenes locekļiem/no ārpusģimenes aprūpes institūcijā/	1
Par mantas pārvaldību	1
Par aizgādņa iecelšanu un atcelšanu personai un mantai	3
Par atzinuma sniegšanu tiesai lietās, kas izriet no aizgādības lietām	1
Vienpersoniski lēmumi	2
Par atļauju bērnam šķērsot LR robežu	3
Kopā	32

Pārskata gadā ierosinātas 17 jaunas lietas. Uz pārskata perioda beigām (2017.gada 31.decembri) bāriņtiesā aktīvas 62 lietas.

Aizgādības lietas	10
Aizbildnības lietas	12
Lietas par bērnu ievietošanu audžuģimēnēs	1
Lietas par bērnu ievietošanu sociālās aprūpes un rehabilitācijas iestādēs	3
Adopcijas lietas	2
Audžuģimeņu lietas	1
Aizgādības lietas	10
Lietas par bērnu nodošanu citas personas aprūpē	1
Lietas par bērnu mantas pārvaldību	11
Lietas par vecāku domstarpībām	2
Lietas par sociālo pabalstu un apgādnieka zaudējuma pensijas izmaksu pārtraukšanu un piešķiršanu	1
Pēc tiesu pieprasījuma u.c.	8

Aizgādības tiesības

Bāriņtiesa sadarbojas ar Saulkrastu novada sociālo dienestu, Valsts un Pašvaldības policiju, krīžu centru „Valdardze”, Īslīces SOS Bērnu ciematu, Aknīstes psihoneiroloģisko slimnīcu, Baldones psihoneiroloģisko slimnīcu, Bērnu aprūpes centru „Rīga” un „Pļavnieki” u.c. Lai bērni augtu ģimeniskā vidē svarīgi ir preventīvie pasākumi ģimenēm ar bērniem. 2017. gadā bāriņtiesa ir informējusi Saulkrastu novada Sociālo dienestu, Valsts policiju un Pašvaldības policiju un citas iestādes par 21 ģimeni, kurās sociālam riskam pakļauti bijuši 24 bērni. Pateicoties novada pašvaldībā saņemamajiem sociālā atbalsta pakalpojumiem, veiksmīgai starpinstitucionālajai sadarbībai ar novada Sociālo dienestu, psihologiem, izglītības iestādēm, ģimenes ārstiem, Valsts un pašvaldības policiju, vecākiem, ģimenēs ir uzlabojusies izpratne par bērnu aprūpi, audzināšanu. Saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 22. panta 1^l daļu, bāriņtiesa, ierosinot lietu par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākiem, veic riska izvērtēšanu, informē vecāku par sekām un uzdod viņam sadarbībā ar sociālo dienestu noteiktā termiņā novērst bērnu attīstībai nelabvēlīgos apstākļus. Tikai tad, ja vecāki šajā termiņā kavējas novērst bērna attīstībai nelabvēlīgos apstākļus, un bērna palikšana ģimenē var radīt draudus bērna dzīvībai un veselībai, bāriņtiesa lemj par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam un bērna šķiršanu no ģimenes. 2017. gadā bāriņtiesa izņēmusi 3 bērnus no ģimenēm, pārtraucot 3 vecākiem aizgādības tiesības. Aizgādības tiesības tika pārtrauktas ar vienpersonisku lēmumu. Visos gadījumos, kad tiek pārtrauktas aizgādības tiesības, bāriņtiesa par pieņemto lēmumu sniedz informāciju Sociālajam dienestam un lūdz sniegt nepieciešamo palīdzību bērna vecākiem, kā to paredz Bāriņtiesu likuma 39. panta 1. daļa un Bērnu tiesību aizsardzības likuma 27. panta 5. daļa, lai sekmētu bērna atgriešanos ģimenē. Ja bērna aizgādības tiesību pārtraukšanas iemesli ir zuduši, bāriņtiesa lemj par pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanu vecākiem, sagatavojot lietu par iespējamu bērna pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanu vecākiem, pārliecinās vai nepastāv apstākļi, kas pastāvēja laikā, kad vecākiem tika pārtrauktas aizgādības tiesības, pieprasa sociālā dienesta atzinumu, noskaidro vai nepastāv citi pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanas riski, izvērtē, vai atgriežoties ģimenē, bērnam tiks nodrošināta pilnvērtīga aprūpe, audzināšana un labvēlīga vide. Pārtrauktās aizgādības tiesības atjaunotas 1 vecākam un 2 bērni atgriezti ģimenē.

Civillikuma 203. pantā noteikts, ka, ja gada laikā no aizgādības tiesību pārtraukšanas nav iespējams tās atjaunot, bāriņtiesa lemj par prasības sniegšanu tiesā par aizgādības tiesību atņemšanu vecākiem. Aizgādības tiesību atņemšanu vecākiem, kā galējo līdzekli, piemēro tiesa. Prasības pieteikums par aizgādības tiesību atņemšanu rajona tiesā celts 1 vecākam.

Ārpusģimenes aprūpe

Gadījumos, kad bērns ir palicis bez vecāku gādības (bērna vecāki miruši, ilgstošas slimības dēļ lūguši nodrošināt bērnam ārpusģimenes aprūpi, vecākiem pārtrauktas vai atņemtas aizgādības tiesības), bāriņtiesa lemj par ārpusģimenes aprūpes veida piemērošanu bērnam - aizbildnību, ievietošanu audžuģimenē vai ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā. Katram bērnam ir tiesības uzaugt ģimenē. Ja tā nav bioloģiskā ģimene, tad ģimenisko vidi var nodrošināt gan aizbildņi, gan audžuģimene, gan bērns var tikt adoptēts. Kā to paredz normatīvie akti tad tikai gadījumos, kad bērnam nav iespējams nodrošināt ģimenisku

vidi, bērns tiek ievietots institūcijā, bet laikā, kad bērns ir institūcijā, bāriņtiesa meklē iespēju nodrošināt bērnam ģimenisku vidi.

Procentuāli lielākais bērnu skaits atrodas aizbildnībā (68%). Aizbildņi pilnībā aizstāj bērniem vecākus, veic bērna interešu pārstāvību ar vecāku tiesībām, pārstāv bērnu visās lietās valsts un pašvaldību iestādēs, nesaņemot tam īpašu pilnvarojumu. Pārskata periodā kopējais aizbildņu skaits ir 11, no kuriem 8 ir radnieki. Pēc citu bāriņtiesu lūguma ir vērtēta 1 personas atbilstība aizbildņa statusam.

4 aizbildnības lietas uz 4 bērniem pārsūtītas pārraudzībai uz aizbildņu dzīvesvietu bāriņtiesām, no kurām tiek pieprasīti un saņemti aizbildņu gada norēķini un dzīves apstākļu pārbaudes akti.

Pārskata periodā aizbildnība izbeigusies 3 bērniem, sasniedzot pilngadību, 2 bērni atgriezušies 1 vecāka aprūpē, jo vecākam atjaunotas pārtrauktās aizgādības tiesības.

Audzūģimeņu aprūpē ir 1 no visiem ārpusģimenes aprūpē esošajiem bērniem. Audzūģimene bērna intereses pārstāv tikai dažās jomās ar bāriņtiesas izsniegto pilnvarojumu. Gan tiesu procesos, gan valsts iestādēs, pieņem lēmumus par valsts robežu šķērsošanu, finanšu izlietojumu, audzūģimenē ievietota bērna personiskās un mantiskās intereses pārstāv bāriņtiesa. Bāriņtiesa veic regulāru audzūģimeņu izvērtējumu, pieprasa bērnu psihofizioloģisko attīstību pārskatus, atskaites par pabalstu izlietojumu bērnu vajadzībām, pieprasa informācija no mācību un veselības aprūpes iestādēm par izglītības un veselības aprūpes nodrošināšanu bērniem u.c..

Pēdējo gadu tendence, uzlabojoties bāriņtiesas un sociālā dienesta sadarbībai, darbinieku profesionalitātei, samazinās ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu skaits.

Uz 2017. gada 31. decembri ārpusģimenes aprūpē nodrošināta 18 bērniem, no kuriem 12 bērni ir aizbildnībā, 1 bērns ievietots audzūģimenē, 5 bērni ievietoti Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās /tai skatā 4 bērni SOS Bērnu ciematā, 1 bērns Specializētā aprūpes centrā bērniem/, tā kā neviena audzūģimene valstī nebija gatava uzņemt un nācās bērnus ievietot Sociālās aprūpes iestādēs, iespējami tuvāk vecāku dzīves vietai.

Visos gadījumos, kad bērnam nodrošināta ārpusģimenes aprūpe, bāriņtiesa veic ikgadējās dzīves apstākļu pārbaudes, lai pārliecinātos par bērnu aprūpi un uzraudzību, noskaidrotu bērnu viedokli, sekotu līdzī darbībām ar bērna mantu.

Atbilstoši MK noteikumiem "Noteikumi par sociālajām garantijām bāreņiem un bez vecāku gādības palikušam bērnam, kurš ir ārpusģimenes aprūpē, kā arī pēc ārpusģimenes aprūpes beigšanās" prasībām bāriņtiesa pārskata periodā Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijai pieprasījusi 5 bez vecāku gādības esošajiem bērniem apliecības sociālo garantiju saņemšanai. 3 bērnus bāriņtiesa informējusi sarunās, gan arī izsniedzot rakstisku informāciju par tiesībām uz sociālajām garantijām pēc pilngadības sasniegšanas, paralēli informējot sociālo dienestu un domes dzīvokļu nodaļu par jauniešiem, kuriem būtu nodrošināmas sociālas garantijas pēc pilngadības sasniegšanas.

Bāriņtiesas pārraudzībā atrodas 6 bērnu aizbildnības lietas, kurās lēmumu par aizbildnības nodibināšanu ir pieņēmušas citas pašvaldības, bet bērni dzīvo Saulkrastu novadā pie aizbildņiem.

2017. gadā bāriņtiesa pieņēmusi lēmumus par to, ka 2 bērnu adopcija ir bērnu interesēs, pēc ģimenes izpētes veikšanas 4 personas atzinusi par adoptētājiem.

Pārskata gadā ar tiesas spriedumiem apstiprinātas 2 ģimenēs tiek veikta izpēte (sarunas, apsekošanas, ģimeņu locekļu savstarpējo attiecību un motivācijas noskaidrošana, informācijas iegūšana par sodāmībām, atrašanos psihiatra vai narkologa uzskaitē, personu psiholoģiskā izpēte.

Sadarbība ar tiesām

Laikietilpīga un īpaši sarežģīta ir bāriņtiesas darbības funkcija - atzinumu sniegšana pēc tiesas pieprasījuma lietās par atsevišķas aizgādības noteikšanu vienam no vecākiem, bērna dzīvesvietas un saskarsmes tiesību izmantošanas kārtības noteikšanu. Minētajās lietās vecāki nav varējuši vienoties par bērna interesēm atbilstoša lēmuma pieņemšanu un bērni šajos vecāku strīdos tiek izmantoti kā ieroči savstarpējā cīņā.

2017. gadā bāriņtiesa šajās lietās sniegusi 4 atzinumus. Izmantojot konsultācijas, pārrunas, mediācijas metodes, 3 gadījumos bāriņtiesai izdevies panākt kompromisu un starp vecākiem panākts izlīgums.

Lietās par rīcībspējas ierobežošanu, rīcībspējas pārskatīšanu	dalība 12 tiesas sēdēs
Lietās par aizgādības tiesību atņemšanu	dalība 1 tiesas sēdē
Lietās par adopcijas apstiprināšanu	dalība 1 tiesas sēdē
Lietās par atsevišķas aizgādības noteikšanu	dalība 1 tiesas sēdē
Lietās par saskarsmes tiesību izmantošanas kārtības noteikšanu	dalība 6 tiesas sēdēs
Lietās par bērna dzīves vietas noteikšanu	dalība 2 tiesas sēdēs
Lietās par aprūpes un uzraudzības kārtības noteikšanu	dalība 1 tiesas sēdē
Kā atbildētājs lietā par administratīvā akta apstrīdēšanu	dalība 1 tiesas sēdē

Pārskata gadā bāriņtiesas priekšsēdētāja un bāriņtiesas locekļi pēc tiesas uzaicinājuma piedalījušies 25 tiesas sēdēs Rīgas rajona tiesā, Madonas rajona tiesā, Jēkabpils tiesā, Rīgas Apgabaltiesā, Rīgas rajona Administratīvā tiesā. Bāriņtiesa tiesas procesos bijusi gan prasītājs (iesniegtas 1 prasība tiesā par aizgādības tiesību atņemšanu vecākiem), gan atbildētājs, gan tiesas pieaicināta iestāde - viedokļa un atzinuma sniegšanai. Bāriņtiesa pārstāvēta lietās par saskarsmes tiesību noteikšanu, aizgādības tiesību atņemšanu, nepilngadīgu un aizgādnībā esošu personu mantas pārvaldīšanas lietās, adopcijas lietās.

Nepilngadīgo mantu lietu pārraudzība

Nepilngadīgiem bērniem var piederēt manta, ko dāvinājuši, vai atstājuši mantojumā vecāki, vecvecāki vai citi radnieki. Bāriņtiesai, saskaņā ar Civillikuma normām nepieciešams pieņemt lēmumus par bērna vai aizgādnībā esošas personas mantisko interešu nodrošināšanu vai aizstāvību. Vecāki bērnu vārdā bez bāriņtiesas atļaujas nevar mantojumu, dāvinājumu pieņemt vai atraidīt, kā arī rīkoties ar bērna mantu. Bērniem var piederēt konti bankās, nekustamie īpašumi vai vecāku atstāti mantojumi. Bāriņtiesa veic bērna mantisko tiesību ievērošanu, katru gadu pieprasot

no bērna vecāka vai aizbildņa norēķinu par bērna mantas pārvaldību, pārbauda norēķina pareizību, veic bērnam piederošā nekustamā īpašuma apskati.

Gadījumos, kad vecāki, aizbildņi un aizgādņi kavējas iesniegt atskaites, pieprasa informāciju no kredītiestādēm. 2017. gada 31.decembrī bāriņtiesas pārraudzībā ir 11 aktīvas lietas par bērna mantas pārvaldību. Pārskata gadā pieņemti 1 lēmums par atļauju iegūt īpašumu nepilngadīgajam bērnam, rīkoties ar bērna mantu.

Vecāku aprūpē esoša bērna nodošana citas personas aprūpē

Joprojām vecāki darba dēļ ilgāku laika periodu izbrauc uz ārzemēm, tāpēc ir aktuāli jautājumi par bērna nodošanu trešo personu aprūpē uz laiku, kas ilgāks par trīs mēnešiem. 2017. gada 31.decembrī aktīvas ir 1 lieta par bērnu nodošanu citu personu aprūpē, kurās bāriņtiesa veic šo bērnu personisko un mantisko tiesību ievērošanas uzraudzību.

Aizgādības lietu pārraudzība

Aizgādību nodibina pilngadīgai personai, kurai ar tiesas spriedumu ierobežota rīcībspēja. Civillikumā noteikts, ka personas, kurai ir garīga rakstura vai citi veselības traucējumi, rīcībspēju var ierobežot, ja tas nepieciešams šīs personas interesēs, un ir vienīgais veids, kā tās pasargāt. Aizgādņus pār pilngadīgajiem ieceļ attiecīgā bāriņtiesa. Atbilstoši Bāriņtiesu likumā noteiktajam, bāriņtiesa, saskaņā ar notāra taisīto notariālo aktu par aizgādības nodibināšanu mantojumam ieceļ aizgādni mantojumam, lai nodrošinātu mantojuma uzraudzību un apsaimniekošanu.

Bāriņtiesa piedalās lietu izskatīšanā tiesā, iesniedzot pierādījumus, kuriem ir nozīme lietās par rīcībspējas ierobežošanu, pagaidu aizgādības nodibināšanu un rīcībspējas ierobežojumu pārskatīšanu. Pēc sprieduma par rīcībspējas ierobežojuma noteikšanu stāšanās likumīgā spēkā, bāriņtiesa pieņem lēmumu par aizgādņa iecelšanu. 2017. gada 31. decembrī aktīvas ir 10 lietas par aizgādņa iecelšanu personai ar ierobežotu rīcībspēju. Pārskata periodā 1 personai iecelts aizgādnis, savukārt 8 aizgādņiem noteikts pilnvaru apjoms jau esošās aizgādības lietas ietvaros, pamatojoties uz tiesas spriedumu par rīcībspējas pārskatīšanu. Bāriņtiesa uzrauga aizgādībā esošo tiesību un interešu ievērošanu, pieprasot no aizgādņiem norēķinus, pārbaudot tos, kā arī veicot šo personu dzīves apstākļu pārbaudes.

Citas lietas

Bāriņtiesa pieņem lēmumus arī citos gadījumos - vecāku domstarpību lietās par nodokļu atvieglojumiem par bērniem, par ģimenes valsts pabalsta izmaksu, ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu saskarsmes ierobežojumiem ar vecākiem, viesošanās pie radniekiem, viesošanās viesģimienēs, piespiedu ārstēšanu.

Tiek izpildīti saņemtie pieprasījumi no Uzturlīdzekļu garantiju fonda par vecāku un bērnu dzīves vietas noskaidrošanu.

10 gadījumos sniegta palīdzība vecākiem un aizbildņiem, aizgādņiem prasību pieteikumu sagatavošanā par uzturlīdzekļu piedziņu.

Regulāri informācija par bāriņtiesā pieņemtajiem lēmumiem tiek ievadīta Nepilngadīgo personu atbalsta informācijas sistēmā. Normatīvajos aktos noteiktajā

kārtībā tiek sniegta informācija par pieņemtajiem lēmumiem Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai, Pilsonības un migrāciju lietu pārvaldei, Uzturlīdzekļu garantiju fondam.

